

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5 poštni predal 22. telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Neprankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja, vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 105 • Maribor, torek, dne 18. oktobra 1938 • Leto XIII

Izposojeno orožje

Ne vemo natančno, koliko modrih mož je pisalo sveto pismo in koliko časa so ga sestavljali. Gotovo je samo to, da je v njem veliko življenjskih modrosti, ki veljajo za vse čase. Med njimi je zapisana tudi ta modra resnica: Kdor grozi z mečem, bo z mečem pokončan, ali kakor pravimo po domače: vsaka palica ima dva konca. Nekdanji politik Žerjav je n. pr. skoval zakon o volitvah v mestne občine, po katerem pripade stranki z relativno večino glasov absolutna nadvlada v občini. Prepričan je bil, da s tem dobi glavna mesta v roke. Pa po ljudskem pregovoru: Človek obrača, Bog pa obrne — se je njegovo orožje obrnilo proti njemu samemu. Nasemu ljudstvu je prirojen demokratični čut in tako so rekli ljudje, da take nezastužene nadvlade ne trpe. In skupine različnih svetovnih in političnih nazorov so se sporazumele na eno zdravo stališče, da se združijo za enoten nastop samo za to, da bo padel v jamo tisti, ki jo je drugim kopal. Pri tem ni nobena skupina žrtvovala svojega programa in svoje časti, vse so se odločile za skupen nastop za eno dano, konkretno stvar. To je bila tako imenovana zveza delovnega ljudstva. — Tisti, ki so pod krinko naprednjaštva in s pomočjo posebnega volivnega zakona mislili zavladati nad Ljubljano tako kakor še nikoli, so v svoje veliko razočaranje doživeli, da je Ljubljana postala resnapredna, toda vse drugače napredna, kakor so si sami predstavljali — kajti župan Ljubljane je postal socialist, pok. dr. Perić.

Naslednikov Žerjavove politike ta izkušnja ni spametovala. Namesto da bi si skušali z dobro, pošteno politiko pridobiti večino med ljudstvom, so se navdušili za javne volitve. Ko je Peter Živković vodil prve javne volitve, so se mu posrečile samo zato, ker je bila samo — ena in sicer njegova lista, na kateri je v vsakem okraju lahko kandidiralo neomejeno število mandata željnih kandidatov. Tako nezastužena zmaga s kandidati, ki jih je družila samo breznačelnost in žela po poslanskih dnevnicah, je seveda morala demoralizirati njihove lastne vrste.

In ko je Bogoljub Jevtič poskusil srečo z istim orožjem, vemo, da je tako žalostno doigral kakor še noben politik pri nas. Kajti načelni nasprotniki Jevtičevega režima so spoznali dobro in slabo stran Živkovičeve palice in so sklenili, da postavijo svoje liste in z Živkovičevim orožjem mahnejo njegovega posnemalca Jevtiča po glavi.

Pravijo, da zgodovina uči; in res uči to, da se mnogo ljudi iz zgodovine nič ne nauči. Vsak hoče pač na svoji koži izkusiti vse nauke in ne postane prej pameten, dokler ni s svojo lastno prevzemanostjo tepen. Kakor je Žerjav združil večino proti sebi v Ljubljani, tako lahko nekdo drugi v vsaki državi združi večino proti sebi v vsej deželi in državi, čeprav v drugi kombinaciji.

Ko bo zdaj zadnja garnitura naših meščanskih političnih skupin preskusila na sebi svetopisemsko modrost, bomo pa lahko rekli za vedno zbogom politiki volitvam.

Zato pa delajmo krenko po pregovoru: Sloga krepi in zmaguje!

Japonski fašizem

Organiziranje »Vsenarodne stranke«.

Iz Tokia poročajo, da vlada pripravlja spremembo političnih oblik japonskega notranjega življenja. Predvsem namerava ustanoviti takozvano »Vsenarodno stranko«, v katero bi vstopile vse obstoječe meščanske grupacije. S tem bi bil napravljen odločilen korak v pravcu popolnega po-fašistenja po vzgledu Nemčije in Italije.

Za zmago svobode in demokracije!

Volitve v narodno skupščino dne 11. decembra t. l.

Kraljevsko namestništvo je dne 10. t. m. razpustilo narodno skupščino. Nove volitve v narodno skupščino se bodo vršile v nedeljo, dne 11. decembra 1938. Nova zbornica bo imela prvo sejo dne 16. januarja 1939.

Volitve v narodno skupščino so za notranje politični in zunanje politični razvoj Jugoslavije prav posebne važnosti. Kakršna bo nova narodna skupščina, takšen bo razvoj ali z drugimi besedami, volilci bodo odločali s svojim glasom v javnih volitvah, ali so zrela za samostojnost, svobodo in demokracijo, ki jo nam je obetal že pokojni kralj in sedanja vlada v bolj ali manj odkritih besedah.

Odločujoči politiki so tri leta venomer poudarjali, da se povrnemo v demokracijo, boljše kakor je kdaj koli bila v Jugoslaviji.

Na tej poti nismo prišli preko datumov: 6. januarja 1929. in 5. maja 1935.

Volitve v narodno skupščino bodo zgodovinski dogodek, izpričevalo o civilizaciji jugoslovanskih državljanov. Tega se moramo zavedati že danes vsi, da ne bomo 11. decembra oklevali ali morda celo prodali svoja načela o svobodi in demokraciji.

Kakor vsi demokratični in svobodoljubni državljani, tako ima še zlasti socialistično delavstvo največji interes na tem, da se mu, kakor vsem državljanom, dajo in ohranijo vse državljanske svoboščine in pravice. Ta zahteva je pravica delavstva.

Delavski volilni program za te volitve je zlasti:

1. politična svoboda in enakopravnost za vse državljane.
2. svoboda združevanja, besede in tiska,
3. splošna in tajna volilna pravica za polnoletne moške in žene.
4. svoboda strokovnih organizacij v smislu mednarodnega prava,
5. samouprava v socialnopolitičnih ustanovah v smislu veljavnih zakonov in

Pred novimi pogajanjmi med ČSR in Madžarsko

Madžari pritiskajo v Berlinu in v Rimu.

Pogajanja med Češkoslovaško in Madžarsko v Komarnu so se koncem preteklega tedna razbila radi pretiranih madžarskih zahtev. Madžari hočejo dobiti največji del Slovaške v svojo posest, do čim o zaščititi 350.000 Slovakov, ki že sedaj bivajo na Madžarskem, nočejo ničesar slišati.

Češkoslovaška delegacija, pod vodstvom slovaškega ministrskega predsednika dr. Tise, je madžarske zahteve odbila. Madžari so nato zapustili pogajanja, predstavniki madžarske vlade pa so odstopili v Berchtesgaden k Hitlerju in v Rim k Mussoliniju, prosit pomoči zoper Češkoslovaško.

Tudi Češkoslovaška republika je obrazložila svoje gledanje na madžarske zahteve v Berlinu in Rimu.

Najnovejša vesti trdijo, da so našli Madžari v Berchtesgadenu in v Rimu mnogo razumevanja za svoje zahteve. Kljub temu pa so jih nanotili, da naj nadaljujejo pogajanja s Češkoslovaško.

Z ozirom na Madžarsko obstojajo v Berlinu in Rimu nekatere napačne sili, ki bi radi, da bi Madžarska uspela v vseh svojih zahtevah in

6. dvig socialnega standarda z zvišanjem mezd in omilitvijo nepravilnih davčnih preobremenitev delavstva.

To so najvitalnejše zahteve civilizirane državljana sploh. Tembolj pa je delavstvo opravičeno, da ob tej priliki poudari svoje zahteve, ker se dandanes govori, kako ukiniti za delavstvo svobodo koalicijske, ki še edina nudi delavstvu vsaj deloma možnost, da si z bojem izvojuje

tu pa tam boljše socialne razmere. Od nove zbornice pa je odvisno, kakšne pravice bodo imeli državljani sploh in zlasti še delavci.

Naj zmaga v teh volitvah duh svobode in demokracije! Zato pogum in odločnost!

Dovolj časa smo molčali in bili sužnji tajnih sil. Sedaj nas kliče svoboda državljanov v boj! Poslušajmo ta klic!

Grupiranje opozicije za volitve

Načelni sklep glavnega odbora Združene opozicije.

Glavni odbor združene opozicije v Beogradu, ki je zasedal dne 12. oktobra v Beogradu, je določil za nosilca liste drja Mačka.

Nadaljnji sklep odbora je bil, da se omogoči vsem strankam in skupinam udeležba pri teh volitvah na listi Združene opozicije, ako to žele.

Volilni zakon predvideva, da se na listi, ki se imenuje po nosilcu, v vsakem srezu lahko kandidira neomejeno število kandidatov. Volilci imajo na ta način možnost, da izbirajo po svojem predarku.

Z ozirom na sklep glavnega odbora Združene opozicije se je pričel razgovor med vodstvom Združene opozicije in JNS. Razgovori, ki so se vodili v Beogradu, so bili uspešno zaključeni.

Skupina Ljotičevcev se še ni izjavila.

Podčrtava se, da je sporazum strank in grupacij z Združeno opozicijo samo tehnične narave. T. j., vse stranke morejo postaviti kandidate na listi drja Mačka in to v vseh srezih, v katerih hočejo. Na ta način gredo glasovi, oddani za katerega koli kandidata na listi drja Mačka, v prid celokupni listi Združene opozicije, tudi če kandidat sam ne bo izvoljen.

Stranke in skupine, ki kandidirajo na listi drja Mačka, so obvezane, da ne bodo napadale sporazuma Združene opozicije od dne 8. oktobra 1937. in se izjaviti, da so za uveljavljanje načel politične svobode.

Socialisti in združena opozicija

Med predstavniki bivše Socialistične stranke Jugoslavije in glavnim odborom Združene opozicije so obstojali stiki že od davno poprej.

Na sejo glavnega odbora Združene opozicije, dne 12. t. m. je prišel tudi s. dr. Živko Topalović, ki je izjavil, da pojdejo socialisti z Združeno opozicijo.

Socialisti se vežejo z Združeno opozicijo samo tehnično, ostanejo pa samostojna skupina in ohranijo svoj program.

Glede postavitve socialističnih kandidatov in direktiv za udeleževanje v volilnem boju bodo sledila posebna navodila od

strani sodrugov, ki so pooblašteni, da vodijo priprave za volitve, odločali pa bodo zaupniki.

Socialistično delavstvo naj se drži teh direktiv in ne razgovarja z nikomur ničesar na lastno pest, še manj da bi kaj podpisovalo in se obvezovalo napram drugim skupinam, ki bodo nastopile na listi Združene opozicije. Vsem skupen je samo nosilec liste, vse ostalo pa je interna zadeva socialistične stranke, ki bo postavilo na njej svoje sreske kandidate. Ona se bo tudi razgovarjala z drugimi grupacijami in napravila sklepe.

Jouhaux in Hicks v Pragi

Francoske in angleške strokovne organizacije za pomoč Češkoslovaški.

Dne 12. t. m. sta prispela v Prago z letalom glavni tajnik francoskih strokovnih organizacij Jouhaux in zastopnik angleških delavskih strokovnih organizacij, poslanec George Hicks. V Pragi se bosta informirala o razmerah v republiki in položaju beguncev iz zasedenega ozmlja ter ugotovila pogoje, pod katerimi bi se najlažje organizirala mednarodna delavska pomoč za težko prizadeto Češkoslovaško republiko.

Protifašistične organizacije v Italiji

V Gornji Italiji so aretirali profesorja, ki je bil na sumu, da se protifašistično udeležuje. Pri zaslišanju je nato priznal, da je sodeloval z organizacijami izven države v protifašističnem gibanju. Nato so razkrili celo vrsto protifašističnih organizacij in mnogo ljudi aretirali, ki bodo vsi postavljeni pred izjemno sodišče.

Aretacija nemških špijonov

V Panami so aretirali 4 Nemce, ki so jih zasačili pri fotografiranju trdnjavskih naprav.

Boji v Španiji trajajo, kljub odpoklicu prostovoljcev

10.000 italijanskih vojakov na poti v Italijo

Italijanska vlada je v sporazumu z generalom Francom odpoklicala 10.000 italijanskih vojakov iz Španije. Te čete se bodo vkrcale te dni na štiri italijanske prevozne parnike v pristanišču Cadizu. Italijanski listi povdarjajo, da je ta odpoklic čet iz Španije zadnje, na kar je Italija pristala, da zadovolji Anglijo. V ostalem pa graja angleško vlado, ki se kaže v svojem postopanju napram Nemčiji mnogo bolj popustljiva, kot pa napram Italiji. Povdarjajo, da te dvojne politike ni mogoče razumeti, še manj prenašati, ne da bi bil užaljen italijanski ponos.

Zakaj frankovci ob Ebru ne morejo naprej?

Tudi po odpoklicu prostovoljcev in likvidaciji mednarodnih brigad v španski republikanski armadi, je ostala njena moč nedotaknjena. Republikanska armada uspešno kljubuje vsem napadom nacistov ob Ebru. Fronta ob Ebru in vojni dogodki, ki se odigravajo na tej fronti, že dolgo časa zanimajo vojaške strokovnjake iz vseh držav. Dejstvo je, da se na tem predelu fronte drže republikanci kljub silni premoči nacistov in da vsak napad parirajo s protinapadom ter preprečujejo vsako večjo spremembo položaja.

Že sama ofenziva republikancev koncem julija t. l. preko 120 metrov široke reke, je bila tvegano podjetje. Uspehi republikanske obrambe je v tem, da poteka fronta na desnem bregu Ebra v obliki loka. Tetivo tvori fronta, lok pa reka Ebro. Nacisti morejo napadati na tej fronti samo frontalno,

ob tetivi, v ravni črti, ne pa tudi z boka, kar jim je doslej na drugih frontah vedno prineslo uspeh. Boke republikanske armade na desnem bregu Ebra ščiti reka. Kajti obala Ebra je zasedena po republikanskih četah tudi na obeh točkah, kjer šeka tetiva republikanske fronte lok reke in prehaja z desnega na levi breg.

Ponesrečen poskus francovih čet, da prodrejo pri Toledu

Svojo premoč v orožju je poskusil uveljaviti general Franco te dni na fronti pri Toledu, računajoč pri tem tudi z oslabljenjem republikanske fronte vsled odpoklica dobrovoljcev. Francovci so napadli republikanske postojanke nenadno in v velikem številu. Bili so

Zahvala španske republike prostovoljcem

Španska vlada in vse organizacije so naslovile na odhajajoče mednarodne prostovoljce poslanice polne pristrane zahvale za izkazano pomoč in solidarnost v boju za obstoj republike.

Skupno število inozemskih prostovoljcev v republikanski osrednji armadi je znašalo okoli 2500 in so bili med njimi Francozi, Angleži, Amerikanci, Čehi, Poljaki, Nemci, Italijani, Belgijci, Holanci in Švedi. Noben inozemec ni pripadal letalskim oddelkom centralne armade.

Od 2000 Angležev, kolikor jih je od početka vojne v Španiji odšlo tja, jih je padlo za republiko 432, 1203 so bili ranjeni, 494 pa je po-

stalo invalidov. Za ranjene in njih družine je bilo zbranih preko 45.000 funtov šterlingov (okoli 10 milijonov dinarjev). Predsednik angleške delavske stranke major Attlee je izdal ponoven klic za pomoč iz Španije se vračajočim angleškim dobrovoljcem.

Nacistična poročila o dogodkih pri Toledu molče, govore pa o bojih na Ebru in trdijo, da so nacisti ponovno dosegli neke lokalne uspehe.

Za kruhom bombe

Nedavno so nacistični letalci metali nad Madridom vreče kruha, namenjene »sestradnemu madridskemu prebivalstvu«. Tembolji so bili začudení madridski prebivalci te dni, zlasti v soboto, dne 15. oktobra, ko so nacisti nenadoma pričeli zopet obstreljevati Madrid z najtežjim topovskimi granatami. Istega dne so nacistični letalci metali bombe tudi na Valencijo.

Prvi vlaki republikanskih prostovoljcev v Franciji

Republikanska španska vlada je v smislu svojčas dane izjave odredila umik mednarodnih prostovoljcev iz Španije. Dne 14. oktobra je prispel prvi vlak s prostovoljci na francosko mejo. Francoske oblasti so transport prevezele in odpremile prostovoljce v notranjost dežele.

sovražnikov nemškega naroda. Sudetskimi Nemcem se pod češko oblastjo ni godilo slabo, nihče jim ni skrivil lasu; pisali, tiskali, govorili in delali so lahko kar so hoteli. Tudi bežati jim ni bilo treba preko meje. Ako dobe na Češko pobegli Nemci in Čehi v Sudetih iste pravice, če se vrnejo, ne bo treba niti Angležem, niti Čehom organizirati nikakršnih pomožnih akcij.

Usmrčena radi veleizdaje. V Nemčiji so od l. 1933. dalje jako pogosti procesi radi veleizdaje in vohunstva. Te dni sta bila usmrčena v Berlinu Franc Batisch iz Triera in Josip Baranek, ki ju je sodišče obsodilo na smrt radi špijonaže. Izvršitev smrtne obsodbe nad tema veleizdajalcema je razglasil tudi radio, v strah ostalim, ki bi si upali kaj sličnega.

Odstopil je rumunski vojni minister general Argeteanu. Zgodilo se je to neposredno po seji kronskega sveta, na katerem so govorili o novem položaju v Evropi in potrebi reorganizacije rumunske vojske. V rumunski vojski imajo baje uvedenih še vedno 14 sistemov pušk.

Koliko je stala mobilizacija v Angliji? Mobilizacija, ki jo je odredila angleška vlada na pritisk lorda admiraltete Duffa Cooperja v kritičnih dneh koncem septembra, je stala državo lepe vsote denarja. Računajo, da so znašali celokupni stroški mobilizacije in s tem v zvezi izvedenih ukrepov 40 milijonov funtov šterlingov (skoro 10 milijard dinarjev). Mobilizacija mornarice je stala 10 milijonov šterlingov (2,45 milijarde dinarjev), mobilizacija letalstva 8 milijonov šterlingov (1,9 milijarde dinarjev), iz-

Načrti proti svobodi delavskih organizacij

so izdelani.

Svobodne delavske strokovne organizacije v naši državi so kamen spodtike nekaterim gospodom, ki mislijo, da delavstvo rabi »avtoritativnega« diktatorja iz njihovih vrst. Pa ne samo svobodne strokovne organizacije, tudi druge so zapopadene v tem načrtu. Delavskim organizacijam so se delale že doslej težkoče v delovanju, čeprav so vestno vršile samo svoje socialnopolitične naloge. Z novim načrtom pa se hoče delavstvu odvzeti še dosedanja v zakonih in v mednarodnem pravu zajamčena svoboda.

To je jako važen argument za vse delavstvo, ki mu nalaga, da v sedanjih volilnih borbi odločno zahteva, da poslanski kandidati in stranke jasno izpovedo, da hočejo čuvati svobodo delavskih organizacij in izvajevati za vse državljane demokratične svoboščine.

V važnem trenutku naj velja ta klic vsem poštenim demokratičnim državljanom, vsem strankam in vsem volilcem, ki bodo dne 11. decembra odločali, kakšna naj bo svobodna in demokratična Jugoslavija.

Avstrijske novice

Veliki protizidovski izgrede na Dunaju. V petek, dne 14. t. m. je prišlo na Dunaju do velikih protizidovskih izgredev. Množice narodno-socialistično usmerjenih ljudi so demonstrirale po ulicah proti židom, razbijale izločbena okna trgovskih lokalov in okna na hišah zasebnikov ter končno napadle tudi židovsko sinagogo. V sinagogi je bilo versko opravilo, kar pa ni motilo demonstrantov, ki so razgnali vernike, močno ranili nekega rabina, pustoršili po sinagogi in nazadnje del sinagoge tudi zažgali. Šele nato je prispela policija, ki je demonstrante pričela razganjati in napravila prostor požarni brambi, da je lahko udušila požar. Nemško časopisje piše, da so bili ti dogodki le spontan izraz hotenja ljudskih množic in da niso bili organizirani. Mora biti v resnici izreden slučaj, da ...

lahko pride do demonstracij tako velikega obsega.

Židje ne smejo biti več advokati v Nemčiji. Objavljen je bil peti protizidovski zakon v Nemčiji, ki nalaga vsem židovskim odvetnikom, da do 1. januarja 1939 likvidirajo svoje pisarne. Židovski advokati, ki so bili med svetovno vojno na fronti, pa smejo zaprositi za državno podporo.

datki za plinske maske, čijih vsaka stane 2,5 šilinga (okroglo din 50), so dosegli vsoto 6 milijonov šterlingov (1,4 milijarde dinarjev), izdatki za pesek so znašali 2,7 milijonov funtov šterlingov (673,75 milijonov dinarjev), sanitetne, požarne brambne in zatemnitvene priprave so stale 1 milijon šterlingov (245 milijonov dinarjev), pripravljenost ženskih pomožnih oddelkov 3 milijone šterlingov (735 milijonov dinarjev), odprava šolske dece iz velikih mest na deželo 1 milijon šterlingov (245 milijonov dinarjev). Sedaj si lahko predstavimo vsaj približno, kaj bi stal en sam dan vojne in kako bi vzdržali vojno tisti, ki tako radi o vojni govorijo, pa imajo prazne blagajne.

Sirite naš list!

mir vier Jahre Zeit', je rekel Hitler. In pred tuji iznašati take stvari, je veleizdaja!

»Sind Sie überhaupt ein Deutscher?« Debeluhar misli, da ga je s tem postavil ob zid.

»Gott sei's dank. Das bin ich. Auch ein Arier, wenn Sie wollen.«

Histerično vikanje žensk ne preneha vse tja do Graca. Širokolični se stoično smehljajo. V Gracu se dvigne in lahko prikloni: »Oprostite, nisem hotel vznemirjati.« Odvrnil sem mu v smehu: »Saj škan-dala niste samo vi krivi. Tudi temperament obeh žensk ... saj razumem!«

Babi se kot večji poženet za njim na peron. Sledi jima tudi Debeluhar. Zgrajajo se. Ne vem, če niso v potrditev nado-moči njihove ideologije nakopali S. A. — na glavo širokoličnega.

Vlak v začetku stežka krene. Toda vedno hitreje se vrte kolesa, kot da bi hotela čimprej doseči slovensko mejo.

Domovina! Ali se k tebi še vračajo tvoji ljudje ali pa jih je s svojo gostoljubnostjo omamil in o svojem »blagostanju« pre-pričal tretji Reich?

(Konec.)

Doma in po svetu

Kandidati JRZ v Sloveniji. Od kar je »Večernik« menjal lastnika, je postal proroški list, ki ve tudi to, o čemer se navadnim zemljanom niti ne sanja. »Slovenec« pa, ki so mu svetopisemski preroki premalo, se lovi za novim prerokom in ponatiskuje njegove prerokbe o kandidaturah pri bodočih volitvah Pustimo mu veselje. Toda zakaj »Slovenec« ne poroča ničesar o kandidaturah njegove stranke v Sloveniji, da bi volilce v njegovem taboru to gotovo zelo zanimalo. Kandidati JRZ v posameznih srezih v Sloveniji so ti-le: Ljubljana mesto: notranji minister dr. Anton Korošec; Ljubljana okolica: duhovni svetnik, vpokojeni uradnik centralnega presbiterija in senator Smolej; Kamnik: kaplan in glavni urednik »Slovenca« dr. Ahčin; Kočevje: župnik Škulj; Logatec: bivši tajnik SLS, kaplan Gabrovšek; Krško: sedanji tajnik JRZ, kaplan Tomazin; Brežice: dekan Tratnik iz Rajheburga; Prevalje: urednik »Slovenca« in kaplan dr. Kuhar; Ptuj: kaplan Marko Kranjc (čigar kandidatura je že odglasovana na konferenci); Maribor: lev breg: kanonik dr. Hohnjec; Dolnja Lendava: upokojeni župnik Klekl. V kolikor bi bila ta lista še nepopolna, jo bo nadoknadil »Slovenec«.

Kandidat JRZ za srez Šmarje je celjski advokat dr. Ogrizek. Dr. Ogrizek je leta 1935. kandidiral na Hodžerovi listi, ki pa je bila takrat razveljavljena. Kakor znano so klerikal-

ni krogi takrat zamerili g. dr. Ogrizku njegovo kandidaturo. Razvoj dogodkov pa je dal prav dr. Ogrizku in potrdil njegovo dalakovidnost.

400 slovenskih obrtnikov se je udeležilo obrtniške razstave v Beogradu.

Celokupni pridelek domačega bombaža znaša 365.000 kg. Pridelek morajo pokupiti domače tovarne prediva. 85 odst. letošnjega pridelka bodo pokupile predilnice v dravski in savski banovini. Bombaž pridelujejo v Južni Srbiji.

Vlado v Podkarpatski Rusiji je sestavil dr. And. Brody, poleg njega so v vladi še štirje ministri.

Komunistična stranka v ČSR se bo najbrž razšla. Komunisti so sami ustavili izdajanje svojega centralnega glasila »Rude Pravo« v Pragi. Na Slovaškem in v Podkarpatski Rusiji je bila komunistična stranka prepovedana. Izgleda, da so po sredi inozemski vplivi. Bolj kot osvoboditev sudetskih Nemcev je Nemčija v svoji propagandi proti ČSR povdarjala boljševiško-židovsko nevarnost, čije središče v Evropi naj bi bila ČSR.

Nemški tisk zameri Angležem, ker so organizirali pomožno akcijo za begunce iz sudetskih krajev v ČSR. Očita jim, zakaj niso organizirali take akcije, ko so sudetski Nemci pred Čehi bežali v Nemčijo in zaključuje na podlagi tega, da so Angleži vedno na strani

bilo poučevanja dovolj, ga prekinim:

»Vi često potujete?«

»Motite se.«

»In vselej uradno!« sem vztrajal.

»Kako to mislite?«

»Skleпам po vaši aktovki. Običajni potnik ima navadno več prtljage.«

»Vaši zaključki me zabavajo!«

»Poleg tega pojasnujete tako precizno vsak grm ob prog!«

Na to mi ne odgovori. Samo odvrne glavo. Mislim, da si grizne ustnice.

Glavno besedo sedaj povzameta starki v kotu. Ena z ogromno, vodenično glavo in vodenimi očmi je v pravcati ekstazi. — Venomer ponavlja: Führer... Führer... Retter... Druga se bolj zanima za svojo okolico. Sprašuje naše delavce, da-li so iz Jugoslavije. Zanima se za ceno mesa pri nas, za kruh... »und dieser Wein, mein Gott!«

Kmalu najdejo kontakt z Debeluharjem iz Linza. In če doslej nisem mogel verjeti v fanatično navdušenje v nacistično fato morgano — sem se moral prepričati sedaj. Stari ženski, ki sta preživeli vse grozote svetovne vojne, ki sta žrtvovali morda svoje sinove nesmiselnemu imperijalizmu, ena z vodenično glavo, druga sloka in s šiljastim višnjenim

nosem ter star, zavaljen Nemec s kljukastim križem, morda bivši korporal, ki je neštetokrat v strelskih jarkih preklinjal kaizerja in vojno — to je bil menda najboljši trio medijev, ki so zapadli hipnozi nacizma. Groteskno in odvratno obenem vpliva njihovo navdušenje od praznega pozdrava Heil Hitler! do bombastične grožnje: »Heute gehört uns Deutschland, morgen die ganze Welt.«

Vidim, kako naši delavci prikimujejo in žal mi jih je...

Na to ognjevit debato — oziroma reprodukcijo demagogije najborniranejšega nemškega časopisa, udari kot mrzel tuš nenadno vprašanje širokoličnega tuica, ki je doslej molče stal na hodniku: Waren Sie ein Soldat, mein Herr?

Debeluhar zanika, češ, da je že prestar za častno službo v novi veliki Nemčiji. Nato širokolični: »Bil sem vojak. In vem, da mi ni šlo predobro. Zase vem, kako je, o drugih nočem vedeti! Smejati pa sem se zadnjič dovtipu nekega humanista, ki je dejal: 'Živeli smo dobro, sedaj živimo boljše, toda še boljše bi nam bilo, če bi živeli tako, kot tedaj, ko nam je bilo samo dobro.'«

Jasno, da je sedaj ogenj v strehi. Babi kričita vse vprek, da je to laž... »Gibt

Žizek Franc:

Skozi Nova Nemčija

Odločno odklonim ponujeno čašo. Našima delavcema in ženi pa tučeva prijaznost zelo imponira. Prično se mu zahvaljevati za čašo piva v neki spakedrani nemščini, prav tako, kot da bi dobili najmanj službo. Ženska s ponosom celo povdarja, da je doma tam blizu Gotscheja (Kočevja).

Ti mizerni slovenski človek! Za čašo piva klecneš na kolena, za prazno iluzijo si pripravljen dati svojo hrbtenico. Kje je tvoj narodni ponos? In kje je tvoja proletarska zavest?

Tujec vidno triumfira, ko se obrne name: »Res mi je žal, da ste abstinent«...

Blizu Leobna prično vstopati novi ljudje, dve stari, degenerirani ženski sta se razšarili v kotu. Na hodniku pa je sam samcat obstal človek — menda delavec na potovanju ali pa nižji uradnik. Široke, lične kosti, jasen pogled in prefinjena usta izdajajo sicer grobo, toda izredno jako prirodno inteligenco.

Debeluhar iz Linza mi prične pripovedati o regulaciji Mure. Skozi okno mi razkazuje vse kanale, elektrarne in papirnice. In kaj vse se šele bo izpopolnilo. Ko mi je

Iz naših krajev

Konferenca poverjenikov „Delavske Politike“

se bo vršila v nedeljo, dne 23. oktobra t. l. v Celju. Vabimo vse one poverjenike odbore, ki nam še niso sporočili svojih delegatov, da to nemudoma storijo. Prijave moramo sprejeti najkasneje do 17. t. m. V ostalem pa veljajo vsa navodila, ki so jih poverjeniški odbori sprejeli za konferenco, ki bi se bila morala vršiti dne 2. oktobra.

HRASTNIK

Vollni imenik je na vpogled na občini do 25. t. m., pa tudi v gostilni Konzumnega društva rudarjev. Vse volilce opozarjamo, da vpogledajo, če so pravilno vpisani. Posebno opozarjamo volilce letnikov 1916 in 1917. V poštev pridejo namreč vsi do 10. oktobra 1917. rojeni, ker so na dan razpisa volitev dosegli 21. leto. Nihče ne sme manjkati v volilnem imeniku! Sodrugi, vaša dolžnost je, da pregledate in reklamirate. Čas je kratek, samo do 25. t. m.

GUŠTANJ

Novo vodstvo jeklarne. Pri delniški družbi, ki je lastnica jeklarne Jurija grofa Thurnskega na Ravnah, sta bila iz trgovskega registra okrogne sodeča v Mariboru izbrisana do sedanjega člana upravnega sveta, Friedländer Eugen in dr. Planer Karel. Kot nova člana upravnega sveta pa vpisana: Dr. Daub Ervin, generalni ravnatelj, Dunaj, Elizabethstrasse 12. Očividno predstavljata nova člana upravnega sveta kako banko, ki ima svoj sedež v ulici Elizabete na Dunaju, ker oba najbrž ne stanujeta v eni in isti hiši. Prokura, to je pravica podpisovanja za trdiko, je bila po deljenju nekemu Bilowitzkemu Otonu, Beograd, Uzun Mirkova 10. Vpis je prav zanimiv za naše prilike: Tovarna je v Guštanju, formalen, to je navidezen sedež v Beogradu, odločujoči gospodje pa na Dunaju. Takšne prilike niso pri naši industriji samo tik ob meji, ampak večinoma po vsej državi in se še najdemo ljudje, ki streljajo slovenskemu delavcu v hrbet, kadar se proti tujemu kapitalu bori za dostojno mezo.

V ogledalu

Hude skrbi. »Samouprava« ima hude skrbi odkar je izvedela, da se JNS ponuja Združeni opoziciji in da bi rada kandidirala na Mačkovi listi. Tako-le piše: »Ako bi Banjanin, Živkovič in Jevtič v resnici odšli na Mačkovo listo, to ne znači, da bi oni postali poslanci, ampak bi s tako kandidaturo izgubili vse. Izgledali ne bi več resni ljudje, ljudje, ki imajo svoj jaz, svojo zavest in vest, ampak kot ljudje, ki ne spoštujejo sami sebe in eo ipso dopuščajo, da jih ostali svet ne spoštuje. Ne uvaža in briše iz seznama ljudi, ki drže besedo in so sami sebi dosledni.« Zakaj se »Samouprava« toliko briga za čast in ugled Banjanina, Živkoviča in Jevtiča? Človek treznih misli bi dejal: naj napravi samomor, do vraga z njimi! »Samouprava« pa se trudi, da bi samomorilne kandidate zadržala od njihove namere. Zakaj le?

Ne drži vedno. »Slovenec« je zadnjič enkrat ponatisnil izjavo monsignora Šrameka, voditelja češke klerikalne stranke, ki je rekel: »Ne začnemo svojega novega življenja zopet brez Boga. Leta 1918. Češkoslovaška ni začela svojega državnega življenja v imenu Sina Božjega, temveč je preganjala Cerkev. Vsi danes vidijo, da je bil to greh in zabloda, ki se je maščevala nad vsem narodom.« — Gospodje! Hočete povedati, da je CSR bila okrnjena, ker ni bila klerikalna država. Toda CSR še obstoja, med tem, ko je stanovska, katoliška Avstrija Dollfusa in Schuschnigga, zgrajena na osnovah papeževe okrožnice »Quadragesimo anno«, izginila brez sledu.

Japonski napad na Kanton

Kitajska obramba.

Nenadni japonski napad na južno kitajsko mesto Kanton v kantonski provinci, čigar cilj je pritegniti kitajske sile na ta del fronte in olajšati japonsko prodiranje proti Hankovu, je v polnem razvoju. Z enkrat sodeluje v napadu armada 50.000 mož, ki so jo Japonci izkrcali v zalivu Bias. Kitajci na so zbrali okoli Kantona armado 200.000 mož, ki se je že spoprijela s prodirajočimi Japonci.

Kako bodo zainteresirane velesile, zlasti Anglija, gledale na ta japonski vdor v južno Kitajsko, je njih gospodarska domena, še ni mogoče presoditi. Vrše se pa živahna diplomatska posvetovanja. V koliko bo japonsko prodiranje v južno Kitajsko preprečilo nadaljnjo dobavo orožja Kitajcem, se bo pokazalo ne samo na tej fronti, ampak tudi na bojiščih v srednji in severni Kitajski.

Kitajska vlada se seli iz Kantona

Vsled prodiranja Japoncev proti Kan-

Povejte vsem!

V boju za svobodo so trpeli in krvaveli narodi.

Za svobodo, kulturo in socialne pravice je trpelo in krvavelo delavstvo.

Ker hočemo svobodo in socialno

pravico, se moramo boriti zanjo z isto nesebično požrtvovalnostjo vselej in povsod tudi danes.

Tudi volilni boj ima ta namen!

LJUBLJANA

Nacionaliziranje podjetij. Pri tvrdki »Akcij-ski družbi za kemično industrijo, podružnica v Ljubljani« je bil vpisan nov upravni svetnik dr. Steinfeld Ludovik v Berlinu in prokurist Polak Franc, uradnik te družbe na Dunaju. Prokura dosedanjega Richarda Weissja je bila izbrisana. — Pri tvrdki »Metalno akcionarsko društvo« je bil izbrisan upravni svetnik Friderik Brucker, vpisan pa dr. Katz Franc, pravni svetovalec (Rechtskonsulent), Praha VII., Veverkova 3. — Pri tvrdki »Lesex«, lesni industrijski in trgovski družbi, je bil vpisan poslovodja Tassi Izidor, Trst, Via Genova 8.

Kje je vzrok samomorilne manije? Pogosti samomori so predvsem socialni pojav. Javnost gre preko tragičnih dogodkov. Zapore so se odigrali v Ljubljani in okolici trije poizkusi samomora. Ponoči si je na Mirju iz obupa pre-rezala žile uradnica A. Č. Oddali so jo v bolnico. Za njo so pripeljali v bolnico delavko Vero L. in delavko Hildo M. iz Nunske ulice. Obe sta pili lizol.

Poizkusni zračni napad je bil izveden v nedeljo popoldne ob 4.3. uri in je trajal okoli pol ure.

MARIBOR

Kako izvajajo nekateri stavbeniki kolektivno pogodbo?

Z odločbo bana dravske banovine, z dne 15. julija 1938, je bila razširjena veljavnost kolektivne pogodbe stavbinskih delavcev na vso Dravsko banovino. S tem so podjetniki zakonito obvezani izvajati pogodbo tudi, če je niso podpisali. Delavstvo mora biti plačano po določilih te pogodbe, pa tudi delovni pogoji se morajo strinjati z določbami kolektivne pogodbe. Toda, pogledimo, kako se vse to izvaja v praksi. Ali podjetniki plačujejo po kolektivni pogodbi in kakšni so delovni pogoji? Plačuje se delavce po 25 do 50 para manj na uro, kot bi se moralo po pogodbi. V mnogih krajih pa celo pod minimalno mezo, ki jo je predpisal ban. Dela se po 10 do 12 in še več ur na dan, brez zakonitega poviška in priganjaški sistem izmuči delavca do onemoglosti.

Tako se izvajajo kolektivne pogodbe in zakon. Seveda podjetja se ne ozirajo ne na pogodbo, ne na zakon. Delavce, ki zahtevajo svoje pravice, odpuščajo in njih imena bele-žijo na takozvane »črne liste«. Vprašamo, kako dolgo bo to še trajalo? Gotovo toliko časa, dokler ne bo delavstvo samo napravilo temu

konec. Ni dovolj, če gre delavec po tem, ko je odpuščen, k odvetniku in z njegovo pomočjo iztirja, kar mu pripada. Delavstvo ima s tem samo pota, a ob pričetku nove sezone težko ali pa sploh ne dobi službe. Zato je v inter-esu delavstva, da doseže izvajanje pogodbe takoj.

Izvajanja pogodbe pa delavci tako dolgo ne bodo dosegli, dokler bodo stali izven svoje razredne strokovne organizacije. Dokler tega sami ne bodo z odločnim in skupnim nastopom zahtevali. Doseči se mora predvsem solidarnost v delavskih vrstah in tako prisiliti podjetja, da bodo na licu mesta, brez obotavljanja izvajala to, kar so podpisala. Ni dovolj, če se kritizira in obrekuje nekje za plotom, kjer te nihče ne sliši, ampak potrebno je, da pokaže moč, človeka, ki ve, kaj mu pripada in kaj hoče.

Zato pozivamo vse, ki hočejo, da se kolektivna pogodba in socialni zakoni izvajajo, da vstopijo v svoje razredne strokovne organizacije in z enotno in skupno akcijo vsega delavstva dosežejo, da se bo izvajala.

letalskega napada bodisi pri oknih, bodisi pri hišnih vratih. Stražniki so imeli precej dela, da so radovedneže tirali »v varna zaklonišča«. Nekateri Mariborčani so pasli svojo radovednost celo na strehah, kjer jih seveda budno oko stražnikov ni moglo opaziti, še manj pa, da bi jih bila dosegla njihova roka. Napad je trajal kakšnih 20 minut.

Ali si v volilnem imeniku? Ne zanašaj se, da si vpisan, ker si bil tudi zadnjič. Lahko se zgodi, da te ni več v seznamu volilcev, ker se volilni imeniki popravljajo. Predvsem pa se moraš prepričati, ako si pravilno vpisan. Volilni imenik vpogled v mestni popisovalnem uradu, na Slomškovem trgu 6-I. Rok je samo do 25. oktobra. Ako sam nimaš časa, naprosi kakega svojega znanca, da vpogleda za tebe.

Poceni most. Iz Melja na Pobrežje namerava graditi nov most preko Drave. Gradnja mostu je, če smemo verjeti, sklenjena stvar. Uradno sicer ni bilo rečeno ničesar, pač pa je o tem pisalo časopisje. Ljudje, ki se ne bavijo samo s projekti, ampak tudi z njihovo izvedbo, so se zanimali predvsem, koliko denarja bo za gradnjo tega mostu na razpolago. Listi so pisali, da znaša proračun 15 milijonov dinarjev in da sedaj razglabljajo, kako dobiti ta denar skupaj. Strokovnjaki trdijo, da bo to najbolj poceni most, kar se jih je kdaj na svetu gradilo. Kdor bi za 15 milijonov dinarjev postavil most preko Drave sme upravičeno zahtevati, da se mu še za dolgo dobo let pusti pobirati mostnino, da bo prišel na svoje stroške. Lahko je pa seveda tudi mogoče, da se je pri poročilu o 15 milijonskem proračunu za most vrnila tiskovna napaka. Naj bi tisti, ki kaj več vedo o tej stvari pojasnili javnosti popolnoma točno, koliko bo stal novi most.

Smrtna koša. V nedeljo, dne 16 t. m. je v Splošni bolnici preminul 31. letni tkalec v tovarni Hutter Šiker Josip. Pokojnik zapušča ženo in tri nedorasle otroke. Pogreb se bo vršil v torek, dne 18. t. m. ob 16.15 uri na pokopališču.

TEHARJE

Izza kulis. Z ozirom na notico v številu 76 »Delavske Politike« pod naslovom »Najdražja klofuta«, hočemo čitateljem podrobneje opisati dogodke na občini Teharje in tudi zakaj je dobil bivši vojaški referent Trobiš Jakob klofuto od župana Dimca.

Trobiš, ki ima 598 din mesečne plače, ni menjal svojega prepričanja; ko je nastopila nova občinska uprava. On je opozoril župana in nekatere odbornike na nerednost občinskega tajnika Stojana Štefana, toda brez uspeha. Branil se je tudi, da bi poleg dela svojega resora pomagal še Stojanu. Na seji, dne 28. novembra 1937, je občinski odbor proti glasom opozicije sklenil: Stojanu Štefanu se podeli pragmatično mesto občinskega tajnika, mora pa opustiti mizarso obrt, ki jo vrši pod drugim imenom. Trobiš prestane službo po trimesečnem odpovednem roku. Kot naslednik Trobiša se sprejme Gajšek Fr., katerega mora Stojan iz svojega plačati. Sklepe seje je pripovedoval bivši hlapec odbornika Kača par dni kasneje v gostilni. Trobiš je ovadil Stojana radi nerednosti državnemu tožilstvu, sreskemu načelstvu in banski upravi. Revizija občine se je začela točno 40.

CELJE

Kaj so karteli? Nek manjši celjski podjetnik se je obvezal kartelu, to je zvezi enakih podjetij v državi, da v Celju dotičnega predmeta ne bo več izdeloval, kartel pa mu tako dolgo izplačuje letno na izgubljenem dobičku din 27.000. Gospodu Celjanu, ki seveda ne govori našega jezika, če ni sile, ni torej treba drugega, kakor, da stegne roko in brez vsakega dela spravi v žep letno 27 jurjev. S svojimi uslužbenci se pa na vse viže prepira in tudi pravda za vsak dinar.

Sudetski Nemci v naših podjetjih. Pri tvrdki »Wilhelm Brauns, tovarna strupa prostih anilinskih barv in kemičnih izdelkov za gospodinjstvo in gospodarstvo« je bil vpisan kot nadaljnji družbenik Friderik Lampe, tovarnar iz Reichenberga, ČSR, sedaj v Nemčiji. Lastnik tega podjetja so sedaj Lampe Friderik, Johan in Erich, ki so tudi vsi upravičeni trdiko samostojno zastopati in podpisovati.

JESENICE

Sodrug Franc Jeraša umrl. Spet se je odprl nov grob, ki bo pokrival telesne ostanke starega borca za delavske pravice. Že tretji grob starih borcev v letošnjem letu: najprej Valentin Malej, pa Franc Florjančič, kot tretji Franc Jeraša. Nismo tega pričakovali, dasi smo vedeli, da je bolehal že dve leti. Bil pa je zadnje čase čil, v nedeljo je bil še na sprehodu, pretekli teden se je vrnil iz izleta v Srbijo, letos je še prevozil na izletu vso Koroško, obiskal Trst, Benetke, Padovo, pa ga v treh dneh ni bilo več. Umrl je v četrtek, dne 13. t. m. zvečer v starosti 72 let. Bil je nadkretničar državnih železnice dolga leta. Služboval je na Jesenicah, v Žirovnici, v Trbižu in na Hrušici. Že trideset let in še več je bil zvest pristaš socialističnega gibanja, marljiv delavec v naših združenjih, ki pa se ni silil v ospredje, nego je menil, da napravi dober vojak tudi zadaj lahko-veliko uslug celoti. Dolga leta je bil član krajevnega odbora in nadzorstva »Splošne gospodarske in konzumne zadruge za Gorenjsko«, kjer se je udeleževal do zadnjega. Bil je tudi dolgoletni naročnik našega lista. Pokojnik je bil osebno dobričina in njegove dobrotljivosti in svežosti mu ni vzela niti zahrbtna bolezen, ki je v njem glodala. Še pol ure pred smrtjo se je z znanici šahil. Prihlijenost pokojnika je najboljšo dokazal pogreb, ki se je vršil v soboto ob pol 5. uri pop. izpred pokojnikovega doma na Plavžu in na katerem ga je spremljala tudi tovarniška godba. Velike vrste znancev, prijateljev in somišljenikov so ga spremenile na zadnji poti. Pokojniku naj bo svetel spomin. Njegovim sorodnikom, zlasti njegovi s. soprogi in bratu s. Lojzu pa naše iskreno sožalje.

16 delavskih zaupnikov oproščeni. Poročali smo že o tem, da je dr. tožilstvo obtožilo po zak. o zaščiti države vseh 16 delavskih obratnih zaupnikov iz l. 1937, češ, da so izdali koncem 1937. letak, ki so ga vsi podpisali in v katerem utemeljujejo napram delavstvu sklep, da naj se volitve obratnih zaupnikov za l. 1938 ne vrše. V tem letaku da so stavili v zasmeh odredbe banske uprave itd. Letaki so bili zaplenjeni. Na razpravi, ki se je vršila v četrtek, dne 13. t. m. so bili vsi zaupniki oproščeni, ker se je sodišče prepričalo, da letaki niso bili deljeni in da zaupniki niso hoteli nič hudega, zlasti ker je glavne obtožene trditve med tem potrdila razsodba Državnega sveta, ki je ugotovila, da so bili zaupniki brez razloga oz. protizakonito razrešeni. S tem so vsi delavski obratni zaupniki dobili zadoščenje. O stvari bomo pa še poročali.

Vse naše sodrugi in somišlenike, sploh vse delavce in kmete, pozivamo, da pregledajo volilne imenike, ki so na vpogled v občinskih uradih in ugotovijo, če so vpisani. — Naj ugotovijo, če so ime, priimek, poklic in stanovanje točni, če so poleg ev. dveh soimenjakov (očeta in sina) izrazi »st.« in »ml.«, kajti vse to je potrebno in vse take malenkosti so nas pri raznih volitvah stale mnogo glasov. Za Jesenice so imeniki tudi v »Delavskem domu« na razpolago. Prijavite se takoj, ne odlašajte! Časa ni več veliko. Reklamacijsko postopanje se zaključuje 25. t. m. Kdor ni točno in pravilno zabeležen v volilnem imeniku, ne more voliti. Ne glejte v volilne imenike šele na dan volitev, nego zdaj, ko je čas. Pazite na svojo državljansko pravico, ne pustite si jo odvzeti. Vsakega glasu bo škoda!

dan po ovadbi. Župan Dimec zahteva pred revizorjem, da bi priznal, da je iz občinske blagajne zmanjkalo 30.000 dinarjev. Trobiš je tako priznanje odklonil, na kar mu je župan Dimec dal klofuto. Na seji, dne 23. januarja je obvestil podžupan Rebov Martin odbornike, da je revizija našla pri Stojanu vse v redu, pri Trobišu pa da je bilo 68 din razlike. Revizijsko poročilo je v resnici izpadlo za Trobiša sijajno, za Stojana porazno. Državni tožilec je obtožil Stojana pri okrognem sodišču v Celju. Kljub temu vrši Stojan službo obč. tajnika in vodi mizarso obrt pod drugim imenom. Revizijsko poročilo se na zahtevo odbornikov ni prečitalo. Občina pa plačuje naslednika odpuščenega Trobiša. Klerikalni odbornik Baumgartner Franc, posestnik in krojaški obrtnik v Sv. Lovrencu pod Prožimom je ukradel 7. julija 1938 svojemu gostitelju Lesku Gregorju 2100 din. Tatvino je priznal pred orožnikom in pričami. Odbornik Stojan Anton je predlagal na seji, dne 21. avgusta, da se Baumgartnerja zaradi te tatvine izključi od nadaljnega sodelovanja v občinskem odboru. Vsi prisotni odborniki so predlog odobrili in sprejeli, samo klerikalni župan Dimec Franc se je predlogu in sklepu protivil, iz kakšnih razlogov, ne vemo. — To je par zanimivosti iz naše občine. — Opa-zovalec.

Zadnje vesti

S. Karl Kautsky, veliki učitelj marksističnega socializma, umrl

V Amsterdamu je umrl dne 16. t. m. veliki pobornik marksističnega socializma Karel Kautsky, čigar ime bo ostalo na veke neminljivo združeno z zgodovino socialističnega gibanja v Evropi. Karel Kautsky je obdelal nauke utemeljiteljev socializma Karla Marksa in Fridrika Engelsa ter z njimi seznanil delavske množice. On je utemeljitelj političnega programa socialno demokratičnega gibanja v predvojni Evropi, ki so ga privzele vse evropske socialno demokratične stranke.

Nesteto publikacij je izšlo izpod njegovega peresa. Bil je delaven do zadnjega. Še v zadnjih letih je napisal ogromno delo »Zgodovina historičnega materializma«.

V svetovni vojni je bil proti večini nemške socialne demokracije.

Osnova njegove razlage Marx-Engelsovih nauk pa je bila, da more biti socializem zgrajen samo na osnovi resnične demokracije in svobode.

Socialdemokrati pri slovaškem predsedniku

Slovaški dnevnik soc.-demokratov »Robotnicke Noviny« v Bratislavi poročajo v nedeljski izdaji, da so trije socialdemokratski poslanci s s. dr. Markovičem na čelu, obiskali predsednika slovaške vlade poslance dr. Tiso in mu razložili svoje stališče glede državno-pravne ureditve

Slovaške v ČSR. Predsednik dr. Tisa je nato izjavil, da računa pri ureditvi Slovaške s sodelovanjem vseh organizacij naroda, glede sodelovanja socialnih demokratov v vladi pa se bo razpravljalo pozneje.

Volitev prezidenta v ČSR

V Pragi posluje poseben medstrankarski odbor, ki ima pripraviti volitev novega prezidenta in predložiti za novo ustavo republike. Volitev prezidenta bi se naj izvršila čimprej.

ČSR bi morala sodelovati z Nemčijo

Nedeljski berlinski dnevniki pišejo o novem razmerju med Nemčijo in Češkoslovaško, da se Nemčija ne bo zadovoljila s politično nevtralnostjo Češkoslovaške, ampak, da bo morala nova Češkoslovaška z Nemčijo tudi aktivno sodelovati na gospodarskem polju in politično, če hoče računati na njeno dobrohotnost.

Dr. Schuschnigg ne bo pomiloščen

Dunajski časopisi povdarjajo izjavo komisarja dr. Bürckla na zadnjem narodno-socialističnem zborovanju, da poleg obsojenih duhovnikov, zlasti tudi bivši predsednik vlade dr. Schuschnigg pod nobenim pogojem ne bo pomiloščen.

Premoga primanjkuje trenutno v ČSR

Ker je mnogo rudnikov prišlo pod nemško in poljsko oblast. Vlada poziva, da naj se v gospodinjstvu štedi s premogom, da ga ne bo zmanjkalo za industrijo in zaposlitev delavstva.

Koliko je izgubila ČSR šol?

Vsled odstopa nemških krajev je izgubila Češkoslovaška 2300 osnovnih šol s 6200 učitelji, nadalje 1100 poštinih uradov in bo treba vsled tega 4000 poštinih uradnikov zaposliti v notranjosti države.

Poskrbi za svojo volilno pravico!

Navodila za reklamacije volilne pravice

d) Ako hočeš vrekamirati kakega sodruha, ki še ni vpisan

in on nima časa, da bi se sam vrekamiral, napiši reklamacijo tako-le:

Občinskemu uradu

v

Podpisani po poklicu stanujoč v zahtevam v smislu določb zakona o volilnih imenikih, da se vpiše v volilni imenik g. po poklicu stanujočega v ker je 21 let star in biva nad eno leto v tej občini (ali: ker je 21 let star in je zaposlen v torej državni odnosno javni ustanovi).

Prilagam potrdilo občinskega urada, župnega urada (pristojnega oblasti, ako je državni ali javni uslužbenec).

V dne Podpis.

8) Ako ugotoviš, da je v volilnem imeniku vpisan kdo, ki ne sme biti volilec,

kak nasprotnik delavcev, ki še ne biva eno leto v občini, ali je bil obsojen na zapor, daljši od leta dni, ali na izgubo častnih pravic, ali ki je v konkurzu odnosno pod kuratelo, zahtevaj pismo pri občini, da se izbriše iz volilnega imenika, ker taki ljudje nimajo volilne pravice.

Reklamacijo napišeš na isti način kot zgoraj navedeno, samo da napišeš: Zahtevam, da se g. po poklicu ki stanuje v izbriše iz volilnega imenika, ker je v konkurzu (ali: ker še ne biva eno leto v občini itd.). Tej zahtevi priloži potrebno potrdilo.

9. O vloženi reklamaciji zahtevaj takoj pismo potrdilo. Občina mora najkasneje v petih dneh reklamacijo rešiti in to rešitev pismeno sporočiti. Če v roku petih dni občina ne izda

pismene rešitve, se smatra, da je reklamacijo odklonila ter imaš

pravico pritožbe neposredno na pristojno sresko sodišče.

Tudi ta pritožba je kolka prosta ter jo napiši tako-le:

Sresko sodišče

Podpisani po poklicu stanujoč v sem dne predložil občinskemu uradu reklamacijo sledeče vsebine: (Napiši, kar si zahteval.)

Občinski urad v odrejenem roku petih dni ni izdal rešitve ter se vsled tega smatra reklamacija kot odklonjena.

Ker je iz originalnih potrdil, ki sem jih priložil reklamaciji, razvidna utemeljenost moje reklamacije, prosim sresko sodišče, da zahteva od občine vse tozadevne akte ter na podlagi njih odloči, da se moji reklamaciji ugodi.

Potrdilo občine o vloženi reklamaciji prilagam.

V dne Podpis. (Konec.)

HRANILNO IN POSOJILNO DRUŠTVO DELAVCEV V MARIBORU

reg. zadruga z omejeno zavezo

Frankopanova ulica št. 37 (v lastni hiši) — Telefon 26-35

Račun pri Poštni hranilnici št. 13.143

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po 4% odn. 5% proti odpovedi.

Daje posojila po ugodnih pogojih na menico in vknjižbo. — Zadrugi delež znaša Din 200.—.

Uradne ure vsaki dan od 17. do 19. ure

Katiček sodružic

Poglavje o vrljdnosti.

Ali ni čudno, da smo vrljudni, ljubeznivi in prijazni samo s tujci? Tujim ljudem se po možnosti še vsak pokaže s svoje lepše strani in prav je tako, kajti z vrljudnim nastopom se največ opravi. Vse lepše in gladkeje poteka življenje, če smo drug z drugim dobri in prijazni, če se vedno zavedamo, da smo vsi skupaj reže in da je prav zato treba drug drugega bodriti, če ne drugače, vsaj s prijazno besedo. Prav zato je tem žalostnejše, če ravno doma pustimo v nemar vso vrljudnost, če se vsi člani družine drug ob drugega samo obregavajo. Nesteto je takih vsakd. nevljudnosti, ki smo jih že tako navajeni, da jih niti več ne opazimo. — Kolikokrat obklada mati otroka za malenkosten prestop, ki bi se lahko zlepa poravnal, z najgršimi priimki in psovskami, hip nato pa si s težavo ugleda od jeze spačeni obraz, da lahko prijazno sprejme tujo osebo, ki je prišla na obisk. Ko pa otroci odrastejo, pa se mati še čudi, kako da nima otrok za njo nikoli prijazne besede. Večina starišev je mnenja, da je nepotrebna potrat časa, rabiti v občejanju z otrokom besedi prosim in hvala. Vedno samo osorno in surovo ukazujejo, če jim otrok s čim postreže, se mu nikoli ne zahvalijo, pa potem ni čuda, če manjka otroku vse življenje vrljudnosti, ki so nam prešle že kar v kri in meso. Drug drugemu vpadamo v govor, mož ženi ne bo pomagal pri oblačenju plašča, žena bo brez nadaljnjega prekinila radijski program, ki se ravno njej ne dopade, pa če bi ga mož še rad poslušal. Vse to pa lahko postane drugače, samo malo volje je treba. Treba je napraviti trden sklep, biti v bodoče z domačimi vsaj tako obziren kakor s tujci. Potem, ko se bomo motrili biti vrljudni, bomo šele videli, kako smo bili prej nevljudni. Temelj srečnega družinskega življenja je spoštovanje, zato bo potem, ko bomo v družini drug drugega spoštovali in vrljudni med seboj, mnogo več miru in sreče v družinah. Otroci bodo srečnejši in zadovoljnejši, pa tudi razmerje med možem in ženo bo vse lažje in prijetnejše, kajti zakonska sreča se le redko razbije iz velikih razlogov, navadno se začne krhati na nestetih malenkostih, na vsakdanjih nevljudnostih.

Večerje v naših družinah.

Pogosto je v delavskih družinah vsakdanja večerja kava s kruhom ali pa z žganci. Ker je

kava itak že za zajtrk, ni čuda, če se take enolčne hrane želodec naveliča, če niso potem družinski člani nikdar siti, če jim vedno nekaj manjka, če nimajo prav nič teka in veselja do jela, pa tudi ne veselja do dela. Gospodinje se rade izgovarjajo, da je kava z žganci ali kruhom pač najcenejše, da je to edina večerja, ki jo gmotne razmere dopustijo. Ta izgovor pa ne drži, kajti v večini slučajev je vzrok tako enolčni večerji samo dejstvo, da se gospodinje ne ljubi pustiti to staro navajeno večerjo, da se ji ne ljubi napenjati vsak dan znova svojih možgan z mislijo, kaj naj kuha za večerjo. Prinašamo par jedilnikov za večerjo: 1. Pečeni krompirjevi hlebčki in čebulina omaka. 2. Krompirjeva juha (v njej je tudi razna zelenjava). 3. Mleko in ajdovi žganci. 4. Gobja juha in koruzni žganci. 5. Krompirjev golaž. 6. Krompirjevi žganci in pljučka. 7. Vampi s krompirjem. 8. Praženec in borovnična omaka. 9. Krompirjevi rezanci in paradižnikova omaka. 10. Jabolčni cmoki. — Na prvi pogled bodo zgledali nekateri teh jedilnikov zelo dragi v primeri s kavo. Če si pa napravi gospodinja natančen proračun za nje, bo videla, da večinoma ne pridejo dražje kakor kava z žganci. Če pa je kateri teh jedilnikov le nekoliko dražji, pa odtehta to višjo ceno dejstvo, da bo družina s tako pestrim jedilnikom mnogo bolj zadovoljna, da bo porabila manj kruha, da si otroci ne bodo tako želeli raznih sladkarij in drugih dopolnil za nedostatno hrano. Spretna gospodinja bo že iz naslovov razbrala, kako se te večerje pripravijo, a bomo itak prinesli tudi recepte, kakor nam bo pač dopuščal prostor. Za danes samo enega: **Jabolčni cmoki:** To je izvrstna samostojna jed, posebno pripravna za večerjo, ki jo imajo zlasti radi otroci. Neolupljena jabolka snažno obriši, nato jih na prav droben ribež ostrgai. K tej jabolčni mezi pri-mešaj 1 celo jajce (če je večja množina jabolk, pa dve jajci), nekaj cimta, sladkorja in toliko moke, da se srmine vse skuraj v skledi v testo, ki ga moraš dobro vteosti. Od tega testa vkuhaj z žlico manjše žličnike v vrelo vodo in pusti, naj nekaj časa vrejo. Ko so kuhani, jih noheri in naloži v skledo, polij preko njih nekoliko vode, v kateri so se prej kuhali, zabeli z mastjo in drobtinami, potresi s sladkorjem in cimetom. Samo do sebi mevno je, da moraš te jabolčne cmoke tudi soliti in sicer testo, pa tudi v vodo, v kateri jih kuhaš, moraš dati za noževno konico soli. Ker lahko za to jed porabiš tudi slabša jabolka, je to prav poceni jed.

Namesto svobode — koncentracijska taborišča v Bolgariji.

Umor generala Pejeva je najbrže macedonsko delo. Vendar v Bolgariji ni aktualno samo macedonsko vprašanje, ampak splošna nezadovoljnost med političnimi strankami, ki vse odločno zahtevajo obnove parlamentarizma v smislu demokratičnih načel.

V petek je oblast preiskala vse hiše v Sofiji ter aretirala okoli 170 oseb, ki so se zdele sumljive in politične voditelje oddala v taborišča. Med aretiranci je tudi del macedonskega odbora. Zaplenili so nekaj samokresov in pušk. Jako pa dvomimo, da bodo Bolgari zadovoljni s koncentracijskimi taborišči, v katere so odgnali politične voditelje, ker zahtevajo svobodo. Zakaj vsi balkanski narodi se znajo boriti za svobodo, kakor nam zgodovina dokazuje.

Delavski pravni svetovalec

Nezгода na cesti (Zagorje)

Vprašanje: Vozil sem se s kolesom po cesti ter na kraju, kjer rudniška železnica preseka cesto, trčil z vozičkom rudniške železnice, katerega prej nisem opazil, ker je cesta na obeh straneh zarašena, tako da je vsak razgled nemogoč. Od rudnika sem zahteval odškodnino, vendar mi jo odklanjajo, češ, da je po orožniških ugotovitvah, da sem jaz sam kriv nezgode. Ali lahko kljub temu kaj dosežem in kako?

Odgovor: Zadevo lahko javite sodišču in zahtevate s civilno tožbo odškodnino od rudnika, lahko pa vložite tudi kazensko ovadbo, vendar to le zoper delavca, ki je vozil vlak odnosno spustil vagonček. V pravi bodete morali dokazati, da je nezgoda nastala brez Vaše krivde, pač pa po krivdi rudnika odnosno delavca, za katerega odgovarja rudnik. Če je proga, kjer ste preko ceste, zadostno označena in zlasti, če so ob cesti kake table s svarilnimi napisi, odnosno znaki, da gre proga preko ceste, bodete na našem mnenju težko kaj doseželi, zlasti, ker bodete imeli še orožnike proti sebi in ker je v tem slučaju bila tudi Vaša dolžnost, da ugotovite ali prevažajo čez cesto vagončke ali ne.

Sporočamo žalostno vest, da je naš dolgoletni član gospod,

Franc Bedjanič

dne 16. oktobra ob pol 4. uri zjutraj po kratki bolezni v 56. letu preminul.

Pogreb bo v torek, dne 18. t. m. ob 4. uri izpred mrtvašnice mestnega pokopališča na Pobrežju.

Umrlega, ki je skozi 20 let zvesto delal v prid zadrugi in zadrugi ideji bomo ohranili trajno v častnem spominu.

Maribor, dne 17. oktobra 1938.

I. mariborska delavska pekarna
F. Z. Z. O. Z.